

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2020 M. SPALIO 29 D. SPRENDIME Nr. T-223 TYRIMO

2021 m. sausio 26 d. Nr. (20)SI-4)SP-1
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gauta informacija apie tai, jog Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2020 m. spalio 29 d. sprendimu Nr. T-223 patvirtinu Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Ignalinos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašu (toliau – Aprašas) galimai pažeidžiamos Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo nuostatos. Aprašo 33.4 papunktyje įtvirtinta, jog vienkartinė 2 valstybės remiamų pajamų (VRP) dydžio pašalpa skiriama gimus vaikui santuokoje (sutuoktinių amžius iki 29 metų imtinai), kai abiejų sutuoktinių gyvenamoji vieta deklaruota Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 3 dalimi, 2020 m. lapkričio 27 d. pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punkto nuostatų pažeidimo.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2020 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. (20)SI-4)S-633 lygių galimybių kontrolierė kreipėsi į Ignalinos rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) merą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių, koku tikslu ir kuo vadovaujantis vienkartinė 2 VRP dydžio pašalpa pagal Aprašo 33.4 papunktį skiriama gimus vaikui tik santuokoje, kuomet sutuoktinių amžius iki 29 metų imtinai; ar vaiką pagimdžiusiai nesusituokusiai, vyresnei nei 29 metų amžiaus moteriai yra skiriama vienkartinė išmoka; paprašyta nurodyti, koks Savivaldybės teisės aktas tai numato.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. gruodžio 7 d. Tarnyboje buvo gautas Savivaldybės mero 2020 m. gruodžio 7 d. raštas Nr. R2-1819 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo informuojama, kad, siekiant sudaryti sąlygas nepasiturintiems gyventojams gauti piniginę socialinę paramą ir užtikrinti vienkartinę paramą visiems Savivaldybės teritorijoje deklaravusiems gyvenamąją vietą asmenims gimus vaikui, Savivaldybėje parengtas Aprašo pakeitimo projektas, kuriuo Aprašo 33.4 papunktį siūloma išdėstyti taip: „33.4. bendrai gyvenantiems asmenims, kai abiejų asmenų gyvenamoji vieta deklaruota Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje, ar vienam gyvenančiam asmeniui, kai asmens gyvenamoji vieta deklaruota Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje, gimus vaikui, skiriama 2 VRP dydžio vienkartinė pašalpa.“

Savivaldybės meras pažymi, kad Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi Savivaldybei suteikiama teisė numatyti pagrindus, kai socialinė parama skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais. Vadovaujantis minėto įstatymo nuostatomis, Aprašo 6 skyriuje yra numatyti ir kiti vienkartinės paramos skyrimo atvejai.

Tyrimo metu nustatyta, jog 2020 m. gruodžio 22 d. Savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. T- 281 „Dėl Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2020 m. spalio 29 d. sprendimo Nr. T-223 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Ignalinos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo buvo pakeistas Aprašo 33.4 papunktis ir išdėstytas taip: „33.4. bendrai gyvenantiems asmenims, kai abiejų asmenų gyvenamoji vieta deklaruota Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje, ar vienam gyvenančiam asmeniui, kai asmens gyvenamoji vieta deklaruota Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje, gimus vaikui, skiriama 2 VRP dydžio vienkartinė pašalpa.“ Minėtas sprendimas įsigaliojo nuo 2020 m. gruodžio 29 d.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Aprašu numatant, jog vienkartinė 2 VRP dydžio pašalpa skiriama gimus vaikui santuokoje (sutuoktinių amžius iki 29 metų imtinai), kai abiejų sutuoktinių gyvenamoji vieta deklaruota Savivaldybės teritorijoje, nepažeidžiamos Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punkto nuostatos, pagal kurias valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal

kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių

galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Savivaldybė Tarnybai nepateikė paaiškinimų, dėl kokių priežasčių, kokiu tikslu ir kuo vadovaujantis vienkartinė 2 VRP dydžio pašalpa pagal Aprašo 33.4 papunktį skiriama vaikui gimus tik santuokoje, kuomet sutuoktinių amžius iki 29 metų imtinai. Konstatuotina, jog tyrimo metu nebuvo gauta duomenų dėl Aprašu įtvirtinto diferencijuoto teisinio reguliavimo, nustatant vienkartinės išmokos gimus vaikui skyrimo sąlygas, pagrindimo.

Tyrimo metu nustatyta, kad nuo 2020 m. gruodžio 29 d. įsigaliojusių Savivaldybės tarybos sprendimu Aprašo 33.4 papunktis yra pakeistas. Pagal galiojančią Aprašo redakciją, gimus vaikui 2 VRP dydžio vienkartinė pašalpa skiriama visiems asmenims, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Savivaldybės teritorijoje.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 29 str. 3 d. 5 punktą, lygių galimybių kontrolierius gali nutraukti tyrimą, kai lygias galimybes pažeidžiantis administracinis aktas arba sprendimas pakeičiamas ar panaikinamas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu bei 29 str. 3 d. 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą dėl Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punkto pažeidimo, pakeitus lygias galimybes pažeidžiantį administracinį aktą – Aprašą.

2. Su sprendimu supažindinti Savivaldybės merą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė